

15. Конвенція МОП N 154 про сприяння колективним переговорам 1981 року: Конвенція, Міжнародний документ від 19.06.1981 № 154 // Офіційний вісник України від 03.09.2007 – 2007 р. - № 63. - ст. 2490.
16. Лушникова М.В., Лушников А.М. Очерки теории трудового права. – СПб.: Из-во Р.Асланова “Юрид. центр Пресс», 2006. – 940 с.
17. Рекомендація щодо колективних договорів N 91: Рекомендації, Міжнародний документ від 29.06.1951 // [Електронний ресурс]: Режим доступу
http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_231/print1398244264919749
18. Трунова Г. А. Правове регулювання соціального партнерства в Україні. - дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук: спеціальність 12.00.05 – трудове право; право соціального забезпечення. – Чернівці, 2007. – 213 с.
19. Савранська Г.М. Розвиток національної моделі соціального партнерства у контексті забезпечення соціальної безпеки України [Електронний ресурс]: Режим доступу www.academy.gov.ua/ej/ej18/PDF/18.pdf
20. Економіка праці та соціально-трудова відносини : підручник / [А. М. Колот, О.А. Грішнова, О.О. Герасименко та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. – К. : КНЕУ, 2009. – 711
21. Конвенція про захист прав представників працівників на підприємстві та можливості, що їм надаються: Міжнародний документ від 23.06.1971 № 135 // [Електронний ресурс]: Режим доступу:
http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/993_186/print1398244264919749

УДК 349.2

Павліченко В. М.,
старший оперуповноважений
головного оперативного відділу ДПУ у Києвському районі
м. Харкова ГУ Міндоходів у Харківській області

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена аналізу основ нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні, аналізується їх сучасний стан та проблемні сторони.

Ключові слова: нормативно-правове забезпечення, державний службовець, методологічні основи, сучасний стан.

Стаття посвящена аналізу основ нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні, аналізується їх сучасне становище і проблемні сторони.

Ключевые слова: нормативно-правовое обеспечение, государственный служащий, методологические основы, современное состояние.

This article analyzes the foundations of legal security of civil servants in Ukraine, analyzes of the current state and challenges sides.

Keywords: regulatory support, civil servant, methodological foundations, current status.

Актуальність проблематики. Здійснення ґрунтовного наукового дослідження можливе лише за умови дослідження якісних методологічних основ. Методологія будь-якого наукового питання, в тому числі нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні, є неоціненною як в теоретичному, так і практичному аспекті, оскільки їх притаманний фундаментальний та першочерговий характер. Усі деталі загальнотеоретичного аналізу можливо виявити за умови правильного застосування методологічних основ дослідження. В такому разі, дисертаційне дослідження має чітку структуру і наповнюється необхідним змістом, йому властивий логічний зв'язок між усіма складовими елементами. Розкриття методологічних основ нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні сприятиме усвідомленню техніки здійснення наукового дослідження, а також розумінню різних способів аналізу всіх питань по тематиці, застосування порівняльно-правових, історичних, системно-структурних та інших підходів.

Ступінь наукової розробки. Тематики методологічних основ нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні торкалися у тій чи іншій мірі у своїх працях наступні науковці: І. П. Греков, О. М. Дручек, М. І. Іншин, М. М. Клемпарський, І. П. Лаврінчук, Я. В. Лазур, В. М. Манохін, О. Ю. Оболенський, К. В. Степаненко, С. Г. Стеценко й інші.

Метою статті є теоретична характеристика основ нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні. З цією метою потрібно виконати такі завдання: здійснити тлумачення поняття «методологія», «методологія юриспруденції», «методологія юридичної науки», надати авторське визначення поняття «метод нормативно-правового забезпечення праці державних службовців», надати характеристику методів наукового дослідження нормативно-правового забезпечення праці державних службовців.

Виклад матеріалу. Трагування головних наукових явищ відбувається завдяки саме методології. Взагалі, під методологічною основою наукового дослідження слід розуміти основні, вихідні положення, на яких воно базується і на основі чого в подальшому розвивається. Методологічні основи

науки завжди існують поза межами неї і не виводяться безпосередньо із самого дослідження [1, с.14-15]. Тобто методологічні основи являють собою загальнотеоретичні начала будь-якого наукового дослідження, включаючи нормативно-правове забезпечення праці державних службовців в Україні.

Методологія – це вчення про правила мислення при створенні науки, проведенні наукових досліджень [1, с. 14]. Так, суть методології полягає в тому, щоб направити мислення автора у процесі дисертаційного дослідження на те, щоб створити ґрунтовну, багатоаспектну та комплексну загальнотеоретичну наукову працю, що стосується проблематики нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні.

Традиційно у структурі методології юриспруденції виділяються наступні взаємопов'язані між собою головні складові: 1) Обумовленість предметом юридичної науки і пристосованість до нього арсеналу пізнавальних засобів – сукупність теоретичних принципів, підходів, наукових методів пізнання державно-правових явищ; 2) Відповідним чином сформульовані теоретичні положення юридичної науки (апарат категорій і понять, положення про особливості, структуру та типології юридичного знання і т.п.); 3) Процедури, методики і техніки пізнавальної діяльності [2, с. 68]. При науковому дослідженні нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні будуть застосовуватися відповідні принципи, формуватися підходи, а також використовуватимуться наукові методи пізнання тих питань, які стосуються тематики, аналізуватимуться та виводитимуться поняття, положення про особливості, структуру та типології юридичного знання про досліджувану сферу, здійснюватимуться різні методики та техніки пізнавальної діяльності задля досягнення максимально повної та насиченої наукової роботи.

При характеристиці методології юридичної науки, підкреслюється, що це система філософсько-світоглядних підходів (матеріалістичний, ідеалістичний, діалектичний, метафізичний), методів (загальнонаукових, групових і спеціальних) та засобів науково-юридичного дослідження (емпіричні та теоретичні), а також вчення про їх використання в пізнанні державно-правових закономірностей [3, с. 215].

Зокрема, варто звернути увагу на те, що значення методології відображається у тому, які вона виконує функції. До них відносять наступні: 1) визначає способи здобуття наукових знань, які відображають динамічні процеси та явища; 2) направляє, передбачає особливий шлях, на якому досягається певна науково-дослідницька мета; 3) забезпечує всебічність отримання інформації щодо процесу чи явища, що вивчається; 4) сприяє введенню нової інформації до фонду теорії науки; 5) забезпечує уточнення, збагачення, систематизацію термінів і понять у науці; 6) формує систему наукової інформації, що базується на об'єктивних фактах, і логіко-аналітичний інструмент наукового пізнання [4, с. 34].

Отже, при дослідженні тематики нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні передбачається здійснення таких методологічних функцій: 1) детермінація конкретних способів та методів наукового пізнання, які визначають закономірності та свідчать про чинники історичного генезису становлення нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні; 2) формування конкретної науково-дослідницької мети у процесі дослідження проблематики нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні; 3) гарантування максимально повного та логічного опрацювання існуючих наукових матеріалів у сфері нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні; 4) забезпечення внесення наукової новизни до тематики нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні; 5) сприяння отриманню внаслідок логіко-аналітичного інструменту наукового пізнання об'єктивних знань (істини) щодо науково-практичного стану нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні; 6) поповнення термінів у правовій доктрині по актуальній проблематиці нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні; 7) забезпечення унікального та комплексного, всебічного і ґрунтового наукового напрацювання по тематиці нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні.

Отже, можна резюмувати, що методологія вирішує проблеми пошуку шляхів найбільш оптимального дослідження та ґрунтового розкриття певної проблематики.

Підводячи підсумки, слід констатувати, що методологія нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні – це інтелектуальний пошук концептуальних основ вирішення наукової проблеми щодо теоретично-практичного стану нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні, який передбачає застосування різних методів, принципів, прийомів, засобів та способів пізнання, які є невід'ємними і перебувають у взаємодії один з одним з метою отримання істинних об'єктивних знань.

Методи відіграють фундаментальну роль у методології. Взагалі, метод визначається у таких розуміннях: 1) «шлях до чогось», шлях дослідження, шлях пізнання, теорія, вчення, свідомий спосіб досягнення певного результату, здійснення певної діяльності, вирішення певних задач; 2) спосіб пізнання явищ природи та суспільного життя; 3) прийом або система прийомів, що застосовується в якій-небудь галузі діяльності (науці, виробництві тощо) [5, с. 692]; 4) спосіб пізнання дійсності та її відтворення в мисленні; 5) спосіб, прийом чи система прийомів для досягнення мети або виконання певної дії [6, с. 429-430]; 6) є засобом, прийомом забезпечення й досягнення мети, має інструментальний характер і є системою регулятивів [7, с. 208]; 7) метод – це спосіб, шлях пізнання і практичного перетворення

реальної дійсності, система прийомів і принципів, що регулюють практичну і пізнавальну діяльність людей (суб'єктів) [1, с. 15]; 8) це абстрактно-теоретичне вираження закономірностей пізнаваного предмета й самого процесу пізнання, тобто це шлях пізнання, що опирається на деяку сукупність раніше отриманих загальних знань [8, с. 26]; 9) сукупність прийомів і операцій, з допомогою яких здійснюється пізнання. Метод є інструментом [9, с. 5-6]; 10) органічно цілісна, складна система прийомів, способів, що використовуються для пізнання предмета, розкриття закономірностей його функціонування і розвитку у повноті і всебічності [10, с. 365]; 11) спосіб досягнення мети, сукупність прийомів і операцій теоретичного, практичного освоєння дійсності; спосіб певним чином організованої людської діяльності [4, с. 35].

Отже, підводячи підсумки із вищенаведеного, можна констатувати, що метод – це об'єктивне теоретичне вираження процесів, що стосуються наукового пізнання дійсності, що складається із сукупності правил, принципів, способів та прийомів.

Таким чином, метод наукового дослідження нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні є цілісною та структурованою сукупністю способів, прийомів та принципів науково-пізнавального дослідження, що є теоретичною основою по науковому дослідженню проблематики нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні.

Основним базовим філософським методом є діалектика, що полягає у вивченні явищ соціального буття, що ґрунтується на загальних закономірних зв'язках розвитку суспільства, держави і права. Діалектика - це найповніше і всебічне вчення про розвиток як безкінечний поступальний, суперечливий, стрибкоподібний процес, в якому домінує сходження від нижчого до вищого, від простого до складного, від старого до нового. Найхарактернішою ознакою розвитку є зникнення старого, віджитого і виникнення нового, прогресивного. Важливий принцип діалектики – принцип історизму, тобто розгляд предметів, об'єктів і явищ в їхньому розвитку, саморусі, зміні. Історичний підхід до предмета дослідження становить аналіз основних етапів і тенденцій його виникнення, розвитку і функціонування [11, с. 75]. Відповідно до цього методу, всі державно-правові явища взаємопов'язані один з одним, із суспільним життям, та перебувають у динаміці. В основі їх розвитку дія законів переходу від поступових кількісних змін до якісних. Тобто діалектичний підхід вимагає розглядати усі об'єкти наукового дослідження у розвитку, у взаємозв'язках і протиріччях. Діалектико-матеріалістична теорія суспільного розвитку складає методологічну платформу для дослідження і розуміння суті, закономірностей і соціальної цінності будь-якого суспільного явища через призму минулого, сьогоденного і майбутнього [12, с. 149].

В основі діалектичного методу пізнання є те, що навколишній світ розцінюється єдиним цілим, де кожна річ, явище як єдність різноманітного нерозривно пов'язані з іншими явищами, речами і всі вони безперервно взаємодіють один з одним. Відтак, будь-який науковий аналіз може бути істинним та ефективним тільки за умови, що досліджено всю сукупність її внутрішніх і зовнішніх сторін, зв'язків, відношень [9, с. 4-8].

Тому, діалектичний метод у контексті дослідження нашої тематики вказує на необхідність проведення наукового аналізу всіх явищ, які відбувалися в суспільстві з моменту появи нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні, врахування умов та чинників для розвитку останнього.

Історичний метод має широкі пізнавальні можливості, оскільки: 1) він дає змогу розкривати суть досліджуваних явищ у тих випадках, коли вона не є очевидною, на підставі наявних фактів; виявляти загальне і таке, що повторюється, необхідне й закономірне, з одного боку, і якісно відмінне – з другого; 2) дає можливість виходити за межі явищ, що вивчаються, і на основі аналогій доходити широких історичних узагальнень та паралелей; 3) допускає застосування всіх інших методів, вживаних в історичних дослідженнях, але є менш описовим, ніж історико-генетичний метод [13, с. 187–188]. Історичний метод дає змогу дослідити виникнення, формування, розвиток процесів і подій у хронологічній послідовності з метою виявлення внутрішніх та зовнішніх зв'язків, закономірностей і суперечностей. При цьому історія досліджуваного об'єкта відтворюється в усій її багатогранності, з урахуванням усіх відхилень і випадковостей [11, с. 87].

Отже, доцільно звернути увагу на те, що для повного аналізу нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні потрібно з'ясувати конкретні історичні етапи його формування та розвитку, пізнати сучасний стан даної сфери, передбачити подальші тенденції їх змін.

Системний метод є одним з головних напрямків методології наукового пізнання, мета і завдання якого полягають у вивченні об'єктів в якості систем. В літературі серед науковців немає єдиного підходу до розуміння та застосування системного підходу. В доктрині наводяться наступні трактування чи визначення системного підходу: 1) інтеграція, синтез розгляду різних боків явища або об'єкта; 2) адекватний засіб дослідження і розробки не будь-яких об'єктів, що довільно називаються системою, а лише таких, котрі є органічним цілим; 3) вираження процедур подання об'єкта як системи та способів їх розробки; 4) широкі можливості для одержання різноманітних тверджень та оцінок, які передбачають пошук різних варіантів виконання певної роботи з подальшим вибором оптимального варіанта [14, с. 27-31].

Системний підхід зумовлений потребою одержання цілком конкретного результату, коли неможливо чекати, що цей результат з'явиться сам собою, природним шляхом, і доводиться конструювати його за умов часових та ресурсних обмежень, зокрема ускладнення суспільних процесів [15, с. 9].

Структура системи слугує вже не відношенням елементів, а відношенням їхніх відношень, що утворюють переважно східчасту ієрархічну конструкцію. Знання і структури системи – це знання закону, відповідно до якого народжуються елементи системи та відношення між ними (в просторі, в часі чи в іншій координаті) [14, с. 28-29].

Виходячи з вищенаведеного, можна резюмувати, що при використанні системного методу у процесі дослідження нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні слід використовувати конкретний підхід до аналізу наукових матеріалів по цій сфері, визначення конкретних елементів системи нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні, а також їх структурованого розкриття.

Схожим і наближеним до вищезазначеного є структурно-функціональний метод. Він включає вивчення функціональних залежностей елементів системи, єдності інститутів влади, відповідності їхньої дії (функціонування) потребам суб'єктів, виявлення того, як реалізується потреба в пристосуванні системи до середовища, що змінюється. Функціональний підхід вимагає вивчення залежності між різними явищами і навколишнім середовищем. Наприклад, між рівнем соціально-економічного розвитку і ступенем демократизації суспільства, між економічним і політичним плюралізмом, між культурою, традиціями і політичною активністю населення [16, с. 156]. Таким чином, структурно-функціональний підхід при дослідженні тематики нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні передбачає наукове дослідження взаємообумовленості та взаємозалежності соціальних, правових, економічних, політичних, культурних факторів, які у своїй сукупності впливали та впливають на процес нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні.

Сутність порівняльно-правового методу полягає у порівнянні відмінних та спільних рис між явищами [17, с. 15]. Досвід свідчить, що порівняльний метод діє більш ефективно та якісно, якщо автор: 1) викладає найбільш суттєві матеріали, які стосуються національного права у кожній країні; 2) використовує їх як основу для поглибленого критичного аналізу; 3) пропонує власні висновки, які мають значення для тлумачення свого національного права [18, с. 14].

Отже, порівняльно-правовий метод дослідження нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні включає в себе співставлення загального та особливого в усіх явищах, що прямо стосуються

нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні. Його місія полягає у виявленні змін, які відбувалися впродовж певного періоду розвитку такої сфери.

Висновки. З проведеного аналізу випливає, що методологічні основи дослідження нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні дозволяють з'ясувати основоположну правову та соціальну сутність і значення таких процесів для кожного громадянина України та правової доктрини в цілому. Виконаний теоретичний аналіз сприяв розумінню ролі того або іншого аспекту нормативно-правового забезпечення праці державних службовців в Україні та його впливу на суспільні та державні процеси, становленню правової свідомості населення, правових, соціальних, культурних та політичних цінностей.

Список використаних джерел:

1. Рассоха І. М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для студентів 5 курсу денної форми навчання освітнього-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальностей 8.050106, 8.03050901 “Облік і аудит”, 8.050201 “Менеджмент організацій”, 8.03060101 “Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)” / І. М. Рассоха; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 76 с.
2. Гусарєв С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності) Навчальний посібник / К.: Знання, 2005. – 655 с.
3. Рабінович П.М. Основи загальної теорії права та держави: навч. посібник. – Вид. 10-е, довш. – Львів: Край, 2008. – 224 с.
4. Дядюра Г. М. Організація, методологія та ведення наукових досліджень [Електронний ресурс] / Укл. : Г. М. Дядюра, О. Е. Пчелінцева, А. М. Петренко ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2008. – 96 с.
5. Словник української мови Т.4 за ред. І.К. Білодін, А.А. Бурячок, В.О. Винник, Г.М. Гнатюк та ін. – К., 1973. – 840 с.
6. Мельничук О.С. Словник іншомовних слів. / О.С. Мельничук. – К., 1974. – 775 с.
7. Щерба С.П. Філософія : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Щерба, В. К. Щедрін, О. А. Заглада; За заг. ред. С. П. Щерби.— К. : МАУП, 2004. — 216 с.
8. Глухарєв, С. М. Конспект лекцій з курсу «Методологія наукових досліджень» (Методологія економічних досліджень) (для магістрів спеціальності 8.03050401 «Економіка підприємства») / С. М. Глухарєв; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 112 с.

9. Костицький М. В. Деякі питання методології юридичної науки / М. В. Костицький // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – № 1. – 2013. – С. 3-11.
10. Сырых В. М. Логические основания общей теории права. / В. М. Сырых. – М., 2000. – 527 с.
11. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. – Тернопіль: Економічна думка, 2005. – 124 с.
12. Максимов С.І. Проблеми методології сучасного правознавства / С.І.Максимов, М.П.Рабінович, Ю.М.Тодика, М.І.Данишин. // Вісник Академії правових наук України. – Х., 1997. – Вип.1. – С. 146-150.
13. Ковальченко И. Д. Методы исторического исследования / И. Д. Ковальченко. – М.: Наука, 2003. – 476 с.
14. Корбутяк В.І. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Навчальний посібник. – Рівне: НУВГП, 2010. – 176 с.
15. Сагатовский В.Н. Системная деятельность и ее философское осмысление / Материалистическая диалектика и системный подход. Межвуз. Сб. / В.Н.Сагатовский. – 208 с.
16. Воронкова, В. Г. Управління людськими ресурсами : філософські засади [Текст] : навчальний посібник / В. Г. Воронкової; під ред. д. ф. н., проф.—К. : ВД «Професіонал», 2006. — 576 с.
17. Скакун О.Ф. Теорія держави і права. / О.Ф.Скакун. – Х., 2008. – 656 с.
18. Цвайгерт К. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права: в 2 т. / К. Цвайгерт, Х. Кётц. – Т. 1 : Основы; пер. с нем. – М. : Международные отношения, 2000. – 480 с.